

Catalanisme vintiuncentista

FERRAN MASCARELL / HISTORIADOR

AVUI, 21 d'octubre del 2008

U: Es parla molt del fracàs de la mà invisible que feia funcionar el vell capitalisme. Serveixi la metàfora per recordar que cap mà invisible, excepte la pròpia voluntat de la gent, va desplegar el catalanisme. No hi ha mà invisible. Només hi ha la força de la cultura compartida i l'encert de la política. Les dificultats neixen més de les cotilles mentals que arrosseguem que no pas de les traves -moltes i inacceptables- que ens posen. Masses es consideren els intèrprets exclusius de la catalanitat i menystenen qualsevol voluntat de renovació. Creuen que renovar el catalanisme és innecessari i sol emascarar una intenció tramposa. En l'extrem oposat hi ha qui pensa que ja no cal cap ideari catalanista. Entremig, la majoria dels ciutadans viuen la catalanitat amb preocupació o amb indiferència perquè no troben cap vincle eficient entre la quotidianitat i el catalanisme. És paradoxal. Molts teòrics, exclusivistes o displicents, sumen les forces per anul·lar els atributs més valuosos del catalanisme: la capacitat de raonar models de referència, principis i valors de convivència, un ideari de país on integrar el major nombre dels ciutadans que hi viuen.

DOS: EL CATALANISME HA ESTAT EL SUBSTRAT de diverses generacions de catalans. Ens ho va mostrar la lúcida observació del mestre Vilar. Mai va insinuar que el catalanisme fos una teoria única, tancada i immutable. Es va teixir durant un segle i mig i caldrà seguir-ho fent en el futur. Va nodrir de principis moderns la comunitat, va permetre fer front a l'espanyolisme i va

permetre arribar on som. Va bevotejar de fonts federalistes, regionalistes i independentistes. Els últims 25 anys ens permeten saber que quan el catalanisme ha deixat de ser un ideari compartit, quan s'ha utilitzat en benefici estrictament partidista, el país ha perdut força i caràcter. Aquest és el problema d'avui: la indefinició del projecte catalanista, de l'ideari, dels principis, del substrat compartit.

TRES: EL CATALANISME RENAIXERÀ si reconfigura un relat convincent sobre la realitat, si ofereix un ideari que compartim un ampli nombre de ciutadans. Ha de renovar el seu compromís democràtic i cívic. Ha de ser denominador comú i marc de referència, lloc d'encontre de la diversitat ideològica. Òbviament ha de ser més un projecte de país que un programa de govern. Es fonamenta en idees, principis, valors i anhels compartits. Neix de l'esforç col·lectiu per respondre a les tres preguntes que condicionen la vida dels ciutadans: quina nació estem construint?, quin estat volem?, quin lloc volem en el món?

QUATRE: PER RESPONDRE-LES CAL REVISAR una colla de conceptes. El de nació, per començar. Sense por, amb ambició. La nació d'ara té poc a veure amb la del segle divuit. La vella idea de nació és una eina antiga que perd oli per tot arreu. És cabdal: el catalanisme ha de ser intel·ligent, innovador i ambiciós. Justament per això ha de prioritzar la identificació entre la idea de Catalunya i un subjecte polític tangible i real. Per la mateixa raó, cal convertir l'Estatut del 2006 en el pal de paller de l'acció política unitària. Acceptar-lo com a paper mullat és l'expressió de la més extrema desorientació col·lectiva. Per tot plegat el catalanisme ha de ser profundament i radicalment culturalista. S'ha de fonamentar en una

inequívoca voluntat de renovació cultural de fons, ha de partir de la idea que la cultura és el principal fonament de la societat i no una vulgar ornamentació del poder. Ha de ser profundament democràtic i acceptar el repte de la imprescindible reinvençió de la política. Recupera la unitat com a estratègica de fons. Es cossola en l'equació Catalunya-món. Es configura des de la societat civil. Promou una capital forta. Desplega un país de ciutats. Construeix una ciutadania fonamentada en drets i també en deures. Promou una economia al servei de les persones i sostenible. Apuntala una nova civilitat. Creu en el talent i la creativitat. Promou un país forjat des de la intel·ligència compartida dels que hi vivim.

CINC: AQUEST CATALANISME és vintiuncentista. És d'ara.